

(א) "ונקית משבועתי זאת"**1. רמב"ן בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ח**

ונקית משבועתי זאת - לא הרשה אותו לקחת לו אשה מבנות כנען, אבל שיהיה הוא פטור, וה' הטוב בעיניו יעשה. ורש"י כתב וקח לו אשה מבנות ענר אשכול וממרא. ואם כנענים הם חלילה לו, ובאמת שהם מזרע כנען, שהכתוב אומר (לעיל יד יג) ממרא האמורי אחי אשכול ואחי ענר. ובבראשית רבה (נט ח) אמרו אשר לא תקח אשה וגו', הזהירו בבנות כנען ענר אשכול וממרא, כי עליהם אמר "אשר אנכי יושב בקרב", כי הוא לא היה יושב בכל הכנעני, כי עמים רבים היו, אבל הזהיר על אלה בעלי בריתו וכל שכן על האחרים. אבל ונקית משבועתי, שיהיה הוא פטור, ואברהם הוא היודע ביצחק הצדיק שישמע לאביו ושיזהר בהם וילך לו אל ישמעאל או ללוט ויתר העמים. ויתכן כי "משבועתי זאת", רמז למה שאמר ולקחת אשה לבני משם, כי אולי היתה השבועה על הכל, ולא ירמוז לאשר אמר לו לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני. וזה טעם "זאת", ולכך אמר העבד ואפנה על ימין או על שמאל (להלן פסוק מט), ולא אמר "אשובה לי":

(ב) באר לחי ראי**2. רמב"ן בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק טב**

בא מבוא באר לחי ראי - יאמר כי יצחק בא עתה מבוא באר לחי ראי, ששב מבאר לחי שבא שמה. שאלו אמר "בא מבאר לחי ראי" היה נראה שהיה דר שם, ולכך הוצרך לפרש כי הוא שב לעירו מביאתו שבא אל באר לחי ראי לפי שעה, כי הוא יושב בארץ הנגב וחוזר לעירו. ויתכן, בעבור היות "מבוא" מקור, שהיה יצחק הולך תמיד אל המקום ההוא, כי הוא לו מקום תפלה בעבור הראות שם המלאך, והוא יושב בארץ הנגב קרוב משם. וכן תרגם אונקלוס אתא ממיתוהי. ועל דעתו הוא באר שבע, שתרגם "בין קדש ובין שור" (לעיל כ א), "ובין קדש ובין ברד" (לעיל טז יד), "רקם וחגרא". ואם כן המקום ההוא מקום אשל אברהם ראוי לתפלה. והנה יצחק בא מן הבאר ההיא אל עיר אחרת אשר היתה בדרך עירו, ויצא לפנות ערב לשוח בשדה עם רעיו ואוהביו אשר שם, ומצא את העבד ורבקה, והלכו כלם יחדו אל עירו, ויביאה האהלה שרה אמו:

(ג) "ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל"**3. רמב"ן בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק סד**

ותרא את יצחק - לשון רש"י, ראתה אותו הדור ונתביישה ממנו. ורבי אברהם פירש כי הפסוק האחרון מוקדם, כי "ותרא את יצחק" וכבר אמרה אל העבד, ורבים בתורה כן על דעתו. ובאמת שימצאו מהם, אבל בכאן איננו נכון, שיצטרך לערב שתי המקראות, ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתנו ויאמר העבד הוא אדוני ותפול מעל הגמל ותקח הצעיף ותתכס. ולדעתי, בראות רבקה איש הולך לקראתו בשדה שירט הדרך והלך בשדה לעומתם, ידעה כי הוא הוא בא לראותם ולקרוא לשלום או להכניסם אל ביתו ללון, עשתה כדרך מוסר הנשים לעמוד בהצנע:

ותפול מעל הגמל - לשון רש"י, השמיטה עצמה לארץ, מתרגומו ואתרכינת, כמו הטי נא כדך (לעיל פסוק יד), ארכיני, ויט שמים וירד (תהלים יח י), וארכיני. ודומה לו כי יפול לא יוטל (שם לז כד), אם יטה לארץ לא יגיע לקרקע. ואין דעת אונקלוס שהשמיטה עצמה מן הגמל לארץ, שאם כן הנה היא נופלת מעל הגמל ממש, לא מוטה מעליו, וכן כל לשון "הרכנה" הטיה לצד אחד בלבד. אבל כוונתו כי מעל הגמל אשר היא רוכבת עליו הטת עצמה לצד אחד להסב פניה ממנו. וכמוהו לדעתי ויראה נעמן רץ אחריו ויפול מעל המרכבה לקראתו ויאמר השלום (מ"ב ה כא), שאין ענינו רק שהשפיל עצמו במרכבה לקראת הרץ אשר היה בארץ לשאול לו בשלום ... או יהיה אצל אונקלוס "מעל הגמל" כמו "על הגמל", וכן מעל שמים חסדך (תהלים קח ה) ...

(ד) זקן ושבוע**4. רמב"ן בראשית פרשת חיי שרה פרק כה פסוק ח**

זקן ושבוע - שראה כל משאלות לבו ושבוע כל טובה, וכן ושבוע ימים (להלן לה כט), ששבועה נפשו בימים, ולא יתאוה שיחדשו בו הימים דבר, וכענין שנאמר בדוד וימת בשיבה טובה שבע ימים ועושר וכבוד (דברי הימים א כט כח). והוא ספור חסדי השם בצדיקים, ומדה טובה בהם שלא יתאוו במותרות, כענין שנאמר בהם תאות לבו נתת לו (תהלים כא ג), ולא כמו שנאמר בשאר האנשים אוהב כסף לא ישבע כסף (קהלת ה ט), ואמרו בו (קהלת רבה א יג) אין אדם יוצא מן העולם וחצי תאוותיו בידו, יש בידו מנה מתאוה מאתים, השיגה ידו למאתים מתאוה לעשות ארבע מאות, שנאמר אוהב כסף לא ישבע כסף:

ובבראשית רבה (סב ב) אמרו הקב"ה מראה להם לצדיקים מתן שכרן שהוא עתיד ליתן להם לעולם הבא, ונפשם שבעה והם ישנים. נתעוררו החכמים בזה ופירשו הכתוב שאומר "ושבע" במראה הזו: